

Nr 258.

Ankom till riksdagens kansli den 25 oktober 1946 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts framställning angående anslag å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1946/47 till studieresa till utländska vetenskapliga institutioner.

(2:a avd.)

I propositionen nr 311 har Kungl. Maj:t (bilaga 6, punkt 3, s. 64—67 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 4 oktober 1946) föreslagit riksdagen att till Gemensamma universitetsändamål: Studieresa till utländska vetenskapliga institutioner å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 70 000 kronor.

I skrivelse den 13 juli 1946 har *byggnadsstyrelsen* anfört huvudsakligen följande.

Under de närmaste åren torde ett betydande antal vetenskapliga institutioner och undervisningsanstalter komma att planläggas och utföras vid rikets universitet och högskolor. Erfarenheten har visat, att planlägningsarbetet för dessa byggnader förutsätter ett synnerligen intimt samarbete mellan byggnadsstyrelsen i dess egenskap av projekterande och byggande myndighet samt sakkunniga experter för de olika institutionerna. Det har även visat sig i hög grad önskvärt, att genom byggnadsstyrelsens förmedling samarbete mellan företrädare för olika vetenskapsgrenar kommer till stånd vid planlägningsarbetena, så att olika synpunkter och erfarenheter må kunna i tillämpliga delar komma det allmänna planeringsarbetet till godo.

Särskilt med hänsyn till det stora antal vetenskapliga institutioner och undervisningsanstalter av olika slag som äro avsedda att planeras inom den närmaste framtiden, anser byggnadsstyrelsen det skulle vara i hög grad angeläget och gagnande att någon representant för styrelsen jämte sådana sakkunniga, som här ovan avsetts, bereddes tillfälle att i andra länder studera liknande byggnadsföretag. På de byggnader som här skola komma till utförande vid våra universitet och högskolor måste givetvis ställas mycket höga fordringar beträffande såväl planering som inredning, så att den svenska forskningen beredes så fördelaktiga arbetsförhållanden, som överhuvud stå att åstadkomma inom ramen för tillgängliga medel. Det vore därför av stort värde att på ort och ställe få taga del av hur motsvarande problem lösts i utlandet. Den största samlade erfarenheten inom dessa verksamhetsområden torde, i den mån den kan antagas vara tillgänglig, finnas i Nordamerikas Förenade Stater och England.

För tillvaratagande av de rön och erfarenheter som vunnits, får byggnadsstyrelsen föreslå, att en studiedelegation, inrymmande representanter för byggnadsstyrelsen samt de lärdomsanstalter Kungl. Maj:t finner lämpligt, beredes tillfälle att under omkring 10 veckor instundande höst studera utform-

ning och planläggning av vetenskapliga institutioner och undervisningsanstalter i nämnda länder.

Delegationen bör icke endast ägna sin uppmärksamhet åt byggnadernas planläggning utan även åt frågor rörande instrumentanskaffning samt övrig utrustning och inredning. Av betydelse i detta senare avseende torde även vara, att förbindelser sökas med lämpliga leverantörfirmor samt att uppgifter införskaffas rörande priser och leveranstider m. m.

Kostnaderna per delegat torde med ledning av inhämtade uppgifter från nyligen gjorda studieresor till de nämnda länderna kunna beräknas till 10 000 kronor.

Utlåtanden över byggnadsstyrelsens framställning ha avgivits av de *mindre akademiska konsistorierna* i Uppsala och Lund, *lärarkollegiet vid karolinska institutet* samt *kanslern för rikets universitet*, vilka myndigheter tillstyrkt byggnadsstyrelsens förslag. Kanslern har emellertid erinrat, att Kungl. Maj:t genom särskilda beslut beviljat två lärare vid karolinska institutet resebidrag för studier i utlandet av inredning och utrustning av flygmedicinska och fysiologiska laboratorier respektive kemiska institutioner. Med hänsyn härtill har kanslern icke ansett nödvändigt att någon representant för karolinska institutet inginge i den ifrågasatta studiedelegationen.

Departementschefen har för egen del anfört följande.

Då i våras naturvetenskapliga forskningskommitténs förslag rörande den naturvetenskapliga forskningens behov av personal, anslag och lokaler underställdes riksdagen (propositionen 1946: 273) framhölls såsom självklart, att vetenskapliga institutioner för att kunna rationellt utnyttjas måste ha tillgång till förstklassig instrument- och annan utrustning samt rymliga och ändamålsenliga lokaler. Vidare erinrades om att Kungl. Maj:t genom beslut den 26 april 1946 uppdragit åt byggnadsstyrelsen att i samråd med vederbörande myndigheter vid universiteten i Uppsala och Lund verkställa utredning rörande byggnadsplaner för nämnda universitet. För att den upprustning av universiteten i personellt och materiellt hänseende, vartill avslutade och pågående utredningar rörande universitetens förhållanden syfta, skall kunna genomföras på ändamålsenligaste sätt, är det givetvis av största vikt att de som ha planläggningsarbetet om hand sättas i tillfälle att studera moderna vetenskapliga institutioner i utlandet. Det förslag om utsändande av en studiedelegation till USA och England, som byggnadsstyrelsen framlagt, synes därför förtjäna att förverkligas och jag är för egen del beredd att medverka därtill. Tillfälle att delta i denna studieresa, vilken är avsedd att taga sin början i november 1946, torde böra beredas två representanter för byggnadsstyrelsen och två representanter från vardera av våra två statsuniversitet. Resekostnaderna torde i anslutning till byggnadsstyrelsens beräkningar böra beräknas till sammanlagt 60 000 kronor. För oförutsedda utgifter synes böra beräknas ett belopp av ytterligare 10 000 kronor, varför för ändamålet torde böra anvisas ett belopp av tillhoppa 70 000 kronor. Ett särskilt anslag å nyssnämnda belopp synes böra uppföras på tilläggsstat I för innevarande budgetår.

Utskottet. Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gemensamma universitetsändamål: Studieresa till utländska vetenskapliga institutioner* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1946/47 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 70 000 kronor.

Stockholm den 25 oktober 1946.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Pauli, Gränebo, Larsson, Andréén, von Heland, Petersson, Rosenberg* och *Hesselbom*; samt

från andra kammaren: herrar *Eriksson* i Stockholm, *Svensson* i Grönvik, *Rubbestad, Mårtensson, Malmborg* i Skövde, *Åkerström, Petterson* i Degerfors och *Birke*.
